

Dobra večer i dobro nam došli na 2. Reviju narodnih nošnji!

Zadovoljstvo nam što i ove godine možemo predstaviti naše bogatstvo na koje moramo biti ponosni.

Večeras ćemo u nekoliko koraka prošetati kroz povijest našeg grada, našeg kraja, ali i kroz povijest krajeva koje će nam kroz svoje nošnje predstaviti i prezentirati društva KUU "Andrija Matijaš Pauk" Marina, Udruga pučkih pivača "Lanterna" Vinišće, KUD "Srce Zagore" Lečevica, KUU "Mosor" Gata, KUD "Cetina" Sinj i naravno, mi kao domaćini, KUD Kvadrilja.

Ono što je zajedničko svima u ovoj reviji jest da za vrijeme plesa, plesači i plesačice nose nošnje, odnosno odjevne predmete iz doba u kojem se taj ples izvodio na javnim događanjima, plesovima ili crkvenim blagdanima. Na taj način se objedinjuju karakterna obilježja samog plesa sa socio-kulturološkim obilježjima područja u kojima su se oblikovala, a koja moramo njegovati i sačuvati.

Reviju će otvoriti naši najmlađi članovi KUD-a Kvadrilja.

Najmlađa djeca – KUD Kvadrilja

Nošnje za najmlađe u KUD Kvadrilja su šivane po nekom generalnom uzorku, prilagođene su dobi, ali ne i lokaciji. U bliskoj budućnosti će se pristupiti korekciji kako bi se izgledom približili nekadašnjem kroju i prezentirali vršnjake svoje dobi danas.

**Nošnje nose Lorena Vukman i Duje Ivanković,
I Tina Oštrić i Mikula Silov Tepić**

Starija djeca Šotić

Nakon mjeseci istraživanja i konzultacija, u travnju prošle godine, sašivene su i prezentirane nove nošnje za stariju djecu. One su replika odjeće koju su nosili njihovi vršnjaci prije stotinjak, pa i dvjesto godina. Odjeća je i onda ovisila o statusu, socijalnom, te imovinskom stanju, tako da su ove današnje u biti svojevrsan kompromis, ali zbog toga nisu manje autentične.

Nošnje nose Marijeta Miše i Roko Mamut

Korčula - KUD Kvadrilja

Ženska nošnja se sastoji od rakamane košulje, podsuknje i haljine s naramenicima. Takva haljina nosila se u svim priobalnim i otočnim mjestima, ali se s vremenom gornji dio s naramenicima odvojio od osnovne suknje . To nije slučaj na Korčuli osim što je taj dio mogao biti u smeđoj boji kao i crnoj, maslinasto- zelenoj i bijeloj. Naime , žene su same tkale platno i vremenom ga bojale u različite boje do kojih su dolazile prirodnim putem. Žene su imale i karakterističnu frizuru , upletene crvene trake u pletenice te njima vezivale pletenice na glavi, venecijanski šeširić , oko vrata su nosile koralje ili crvene perle kao i ostali zlatni nakit.

Korčulanska muška nošnja sastoji se od tamnih hlača , košulje širokih nabranih rukava, te krožeta u više različitih boja (crna, žuta, crvena) ovisno o mjestu u Korčuli , kao i pojasa koji je bio tkan od svile.

Nošnje nose Mia Svilan i Josip Bilić

Brač - KUD Kvadrilja

Nošnja otoka Brača ima više varijanti građanskog tipa odijevanja. Kod žena nošnja se sastoji od svilenih materijala ili pamučnog materijala s cvjetnim uzorcima, isključivo se sastoji od košulje i suknje, te male pregače. Žene su mogle dodati razni nakit, pa i od koralja , kao i ukrasne ferme zataknute u kosi koje su pridržavale punđu. U nekim prilikama mogle su imati i slamnati šešir šireg oboda tzv.- venecijanski.

Muška nošnja je u ovoj slučaju modra; sastoji se od jakete s koletom i botunima, i košulje na koju dolazi mala kravata.

Nošnje nose Lara Ćurić i Luka Prižmić

Boka Kotorska - KUD Kvadrilja

Nošnju su najviše izrađivale žene kod svojih kuća, ali je bilo u Dobroti i u Kotoru za nju i pravih majstora, koji su radili i muška odijela. Žene pomoraca koje su pratile svoje muževe po brodovima, pravile su odijela i na strani, ponajčešće u Veneciji. (U starije vrijeme žene su, kod kuće, redovno izrađivale čarape, struke, čipke, od raznih vrsta konca: lanene, pamučne i svilene, kao i druge sitnije stvari). Do izrade odijela, kao i do kvalitetnog materijala, uvijek se mnogo pazilo. Stoga je nošnja bila čvrsto sašivena i istrajna, tako da su majčina odijela često ostajala za njene kćeri. Košulja je oko vrata bila jako isječena i obrubljena čipkom, prsa su bila slabo zaštićena, donji dio brana bio je veoma širok, glava je bila pokrivena

bijelim faculetom (maramom), a ljeti Dobrojka bi redovno nosila mali suncobran, koji se smatrao sastavnim dijelom nošnje. Na kamižoli rukavi su pri vrhu imali veliki prorez, tako da su se mogli podvrnuti, u doba velikih vrućina.

Muškarci imaju bogato nabrane hlače koje su prema koljenima uske kako bi se lakše kretali, slične hlačama u Dubrovačkom primorju kao i košulja te krožet koji je ukrašen zlatnim gajtanom . Oko pojasa vezivali su svileni pojas u raznobojnim nitima.

Nošnje nose Roza Knežević i Jerko Jakšić

Sljedeći su trebali nastupiti gosti iz Marine, ali su zbog objektivnih razloga morali odustati.

ZAGORSKI DIO OPĆINE MARINA- NARODNA NOŠNJA – KUU Andrija Matijaš- Pauk

U dane slobodne od rada, blagdane, derneke, vjenčanja muškarci i žene oblačili su svečano ruho. Narodna nošnja zagorskog dijela općine Marina pripada dinarskom tipu nošnje. Ženska nošnja sastoji se od primetače, košuljka, suknenih bičava, terluka, sarze, oplička, korpeta, pregljače, traverše i pandile. Na nogama su nosile kravare ili opanke, a na glavi šudar što šareniji to ljepši, starije žene su nosile tamne šudare s cvjetovima. Žene su se kitile crvenim zrnjem. Najzanimljiviji dio nošnje svakako je sadak na kojem dominiraju veliki crveni cvjetovi, po resama na sadaku i sarzi znalo se je li osoba koja ga nosi udana ili je pak cura, sadak je bio obvezan dio djevojačke dote.

Nošnju nosi Dijana Rinčić

Muška nošnja sastoji se od suknenih hlača, bijele košulje te suknenog aljka, na nogama kravari (gumaši), a oko struka tkani pojas, na glavi kapa „Šibenka“, a o ramenu torba tkana kombinacijom crne i bijele vune.

MARINA- NARODNA NOŠNJA – KUU Andrija Matijaš Pauk

Žene se odjevene u nabranu suknju s naramenicama na čijem kraju su isprepletene vunene niti u dvije boje. Bijeli oplećak (košulja) na rukavima ukrašena čipkom, otvorenog vrata koji je također ukrašen čipkom. Preko suknje dolazi traverša, najčešće žute boje i kanica (pojas) čija je osnovna boja crvena, isprepletana žutim i bijelim nitima. Na glavi žuta marama koja se veže na zatiljku.

Među mještanima Marine još je u živom sjećanju kako su se muškarci oblačili po starinsku, bijelu platnenu košulju nosili su preko hlača, svakako interesantno

za jedan primorski kraj, a isto tako tkanicu (pojas) koju su s vanjske strane košulje vezivali preko pojasa. Što se tiče kape, taj dio nije dovoljno istražen, po nekim zapisima sa terena muškarci su nosili crne kape, a neki pak navode da su kape bile crvene.

Nošnju nose Vinka Palada Dučina u pratnji sina Josipa, te Tea Matijaš Pereža u pratnji kćeri Ani.

NARODNA NOŠNJA- VINIŠĆE – Udruga pučkih pivača Lanterna ŽENSKA ODJEĆA

Odjevni predmeti koji čine žensku odjeću sastoje se od osnovne odjeće: oplećka, suknje, kanice i traverse. Oplećak je namijenjen svakodnevnoj uporabi i izrađen je od bijelog debelog platna. Preslojavanje suknjom skratilo ju je na vidljivi dio prsa i rukava. Kružni izrez oko vrata, prsi i orukavlje ukrašeno je čipkom. Suknja se oblači preko oplećka. Sastoji se od 8 firsa. Pole su sastavljene, šivane ručno po rubovima suknenim koncem i podijeljena prednju i stražnju polovicu. Svaka je polovica u gornjem dijelu čvrsto stegnuta tvoreći vrlo krute dijelove prsa i leđa. Iz njih se niz suknju šire oštri i

gusti uspravni nabori, dok na bokovima nastaju duboki raspori. Dio suknje iznad struka, nabran je, nanizan u stegnuti dio suknje, nidra od gargaše, prednji dio i leđni te pokriva središnji dio prsa i leđa, a ostavlja djelomice vidljivom košulju i zatim se produžava u uske poramenice, batule. Batula se plela na daščicu i bila pretežito crvene boje, ali i zelene, roze, modre... u prednje i stražnje poramice uvučene su uske vrpce, kurdile koje se na ramenima vežu u fjok. Donji dio suknje zove se krilo. Donji je rub optečen krajem. Suknja se radila od vunene tkanine prirodne smeđe boje, od crne vune. Za skladnije oblikovanje ženske figure preko suknje oko pasa nosile kanicu, dugi i uski vuneni pojas. Pojas se sastojao od šireg dijela zvanog kanica i užega kojim se vezivao, pašica. Omata se počevši s lijeve strane struka, njenim krajem bez resa tako da drugi kraj s resama dopre ponovo na lijevu stranu struka. Dio resa se prikači o kanicu, a dio visi. Ispod suknje se oblačila podsuknja, šotana. Preko suknje vezivala se pregača. Ona se nosila da žena ima džepove. Na glavi je marama žute boje koja se veže na zatiljku.

MUŠKA ODJEĆA

Košulja bijela koja se ukrašava jedino nabiranjem, pjatima. Hlače su crne, ukrašavale

su se dugim pasom "ugatnik", presavili bi i omotali oko struka te vezali sa strane.

Kaparan je sprijeda bio ukrašen lamarinima, usukanim vrpčama, crnim

kurdilicama izrađenim koncem na kockice, srca. Nisu se zakopčavali, bili su bez botuna. Dopire preko bokova. Sa gornje lijeve strane ima džep u kojem se stavlja šudarić ili cvit.

Nošnje nose Dragica i Andrija, te Anđelka i Marko

A djeca su Luka, Marijeta i Dragica

Vrlika - KUD Kvadrilja

Nošnju su uglavnom radile žene same, a od malih nogu znale su tkati, vesti i šivati. Glavni dijelovi ženske nošnje su ženska košulja ukrašena vezom koja se nosila kao osnova, na koju idu tkana pregača, pojas, te sadak od čoje također ukrašen vezom i gajtanima. Na glavi se nosi crvenkapa od čoje, bogato ukrašena crnim vezom. Djevojke su se kitile i paunovim perom, a žene su preko kape nosile platnene marame ukrašene šarenim vezom. Muškarci su nosili jednostavno skrojene hlače od modrog sukna, bijelu košulju vezenu srmom i krožet od modre čoje ukrašen vezom lančancem. Oko pojasa nosili su platneni pojas te pojas od konopa- tzv struka.

Nošnje nose Katarina Galić i Ante Žarković

Ero s onoga svijeta - KUD Kvadrilja

Nošnje iz opere Ero s onoga svijeta su replike nošnji kakve su se nosile u dalmatinskoj zagori u vrijeme nastanka opere. U njoj su integrirani elementi vrličke nošnje uz uvažavanje osobnosti cjelokupnog podneblja.

Možemo primijetiti sličnost sa prethodnom, vrličkom nošnjom.

Nošnje nose Ela i Ivo Coce, inače kćer i tata, oboje članovi našeg društva

Posavina - KUD Kvadrilja

Ovaj tip narodne nošnje iz Posavine zove se „Našvenina“, zbog veza svilom po lanenom platnu. Sastoji se od rubače, zaslena i joplečja, lajbeka, oko pasa i na prsima se nalaze crveni pantleki, na glavi se nalazi „Halbica-bojanka“ (mašne su rukom oslikane), a oko vrata od nakita se nalaze Sekanci i crveni koralji. Sama nošnja je izrađena svilom i to rukom vezenom u više boja po lanenom platnu otkanom na razboju-tkalačkom stanu. Nošnja je izrađena krajem 19. stoljeća.

Nošnju nose Nina Paškvalin i Roko Krstulović

Trogirska nošnja - KUD Kvadrilja

Ženska nošnja – sastoji se od suknje- pandila, ispod koje se nosi šotana – podsuknja, bluza – saket je gornji dio oplečja, preko kojeg se oblačio kurtin ili prsluk te svileni dijelovi, bogato ukrašeni čipkom ili vezom koji su glavni ukras

na ženskoj nošnji – traverša i fijok . Uz ovu varijantu nošnje ide i pripadajući nakit kao što su rećine, trepečalo , broš i kadena. Frizura je bila obavezno počešljana u pletenice koje se podignu na glavi ili početkom 20-tih godina prošlog stoljeća , podignuta u punđu.

Muška nošnja – sastoji se od košulje, hlača (gaća) krožeta, đamare s alamarima, bičvi, na nogama gete (poštole) i kape , oko pojasa nosi se crveni pojas.

Muško odijelo – đamara je bez kragne – koleta , i uobičajno se nosila od kraja 19. stoljeća u svim prilikama i mjestima dalmatinskog područja.

Nošnje nose Natali Žarković i Bartul Radenković

KUD "Cetina" Sinj

Tea Gladović dolazi u svatovskoj narodnoj nošnji iz Cetinskog kraja na glavi ima krunu i podvezaču, preko prsa primetaču, Tradicionalni nakit, Modri oplečak sa kurdelom, modru čermu od sukna, Bilu Kotula, Modru štovaricu, Svilenu travešu, Bičve, Terluke

Opanke oputare, Svatovsku torbu.

Petar Gladović dolazi u svečanoj muškoj narodnoj nošnji iz Cetinske krajine

Na glavi ima kapu peškurušu ukrašenu điranom i šparožinom, Bilu košulju, Krožet, Modru čermu, Kumparan, Strukani pas, Pripašnjaču sa kuburama i svatovskim peškirom, Modre gaće, Čorape, Bičve, Terluke, Opanke oputare, Zobnicu.

Marica Jukić dolazi kao jenga u svečanoj ženskoj svatovskoj nošnji iz Cetinske krajine. Na glavi ima kovrljak sa iglama i svileni šudar, Bilu košulju, Svileni krožet sa pucama, Modri oplečak, Modru čermu od sukna, Bilu Kotulu, Štovaricu, Svilenu travešu, Za pasom bičve i očenaše, Bičve, Terluke, Opanke oputare, Svatovsku torbu.

Milica Jukić dolazi u svečanoj ženetijoj nošnji za misu i dernek iz Cetinske krajine. Na glavi nosi tamni šudar, Košulju, Krožet, Bilu kotulu, Štovaricu, Crne suknene bičve, Terluke, Gumaše, Zobnicu.

Kulturno umjetnička udruga „Mosor“ Gata, nastoje očuvati stare običaje i bogatstvo tradicijske kulture našeg naroda, a posebno etno-baštinu, ponajprije područja Poljičke kneževine.

Poljica se dijele na Gornja ,Donja i Srednja Poljica, a nošnje koje večeras vidimo na curama su nošnje Srednjih Poljica.

Boja Poljičke nošnje je šarolika ,nošnja ima spoj tradicije i modernog što se može vidjeti po suknenim bičvama koji su od vune i opanke koji su od goveđe i janjeće kože ,dok su zobun i pregača su od svile .

Ženska poljička nošnja sastoji se od košulje ,zobuna, suktnje, podsuktnje, traveše, suknenih bičava, te opanaka i zobnica.

Nošnje nose Elenor Šaškor, Gabrijele Laušić, Alena Miličević i Nina Prnjak

KUD "Srce Zagore" Lećevecica

Milica dolazi u zimskoj nošnji Lećevečkog kraja koja se sastoji od zelenog šudara, košulje, carze i pregače izrađene od prirodne vune tehnikom tkanja, zatim pumparica, podsuktnje, na nogama ima pletene vunene čarape i šandule, i nosi kličanu torbu.

Marija dolazi u litnjoj nošnji Lećevečkog kraja koja se sastoji od šudara, košulje, kotule, traveše, sade, pumparice, podsuktnja, čarape, šandule i kličana torba stara preko 100 godina.

Jakov i Ivan dolaze u nošnji Lećevečkog kraja koja se sastoji od kape kitarice, košulje, pojasa, gaća, đileta ,na nogama su čarape i šandule.

Poštovani gosti, bilo bi to sve za večeras. U ime KUD-a Kvadrilja , želimo se zahvaliti na sudjelovanju, KUU-i Andrija Matijaš Pauk , KUD-u Labišnica i Udruzi pučkih pivača Lanterna, KUD-u "Cetina" SINJ, KUU-i "Mosor" Gata, KUD-u "Srce Zagore" Lećevecica.

Svi sudionici ovog lijepog događaja žele Vam ugodan ostatak večeri i ovom prilikom možemo već zakazati sljedeći susret, dogodne, u isto vrijeme i na istom mjestu.

Laka vam i ugodna noć!